

Bruxelles, 7. svibnja 2024.
(OR. en)

8830/24

CONUN 100
ONU 52
DEVGEN 54
ACP 44
COAFR 144
COLAC 52
COASI 62
COEST 243
CLIMA 164

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Na datum:	7. svibnja 2024.
Za:	Delegacije
Predmet:	Zaključci Vijeća o malim otočnim državama u razvoju – (zaključci Vijeća – 7. svibnja 2024.)

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o malim otočnim državama u razvoju, koje je Vijeće usvojilo na 4021. sastanku održanome 7. svibnja 2024.

Zaključci Vijeća o malim otočnim državama u razvoju

1. Europska unija (EU) i njezine države članice pozdravljaju sazivanje 4. međunarodne konferencije o malim otočnim državama u razvoju (SIDS)¹, koja će se održati od 27. do 30. svibnja 2024. u Antigvi i Barbudi. Tema „Put prema otpornom prosperitetu” vrlo je važna i za male otočne države u razvoju i za EU. EU pozdravlja proglašavanje 2024. godine Međunarodnom godinom malih otočnih država u razvoju, čime se pruža ključna prilika za uključivanje perspektiva malih otočnih država u razvoju u prioritete na međunarodnoj razini.
2. EU jača svoje partnerstvo s malim otočnim državama u razvoju na političkoj razini, kao i s predstavnicima civilnog društva i poduzeća. EU je u potpunosti predan razvoju suradnje sa Savezom malih otočnih država (AOSIS) i njegovim predsjedništvom, na čijem je čelu trenutačno Samoa.

¹ 39 država: Antigva i Barbuda, Bahami, Barbados, Belize, Cabo Verde, Cookovi Otoci, Dominika, Dominikanska Republika, Fidži, Grenada, Gvineja Bisau, Gvajana, Haiti, Jamajka, Kiribati, Komori, Kuba, Maldivi, Maršalovi Otoci, Mauricijus, Nauru, Niue, Palau, Papua Nova Gvineja, Samoa, Singapur, Sveta Lucija, Sveti Kristofor i Nevis, Sveti Toma i Princ, Sveti Vincent i Grenadini, Sejšeli, Salomonovi Otoci, Savezne Države Mikronezije, Surinam, Timor-Leste, Tonga, Trinidad i Tobago, Tuvalu, Vanuatu. 18 pridruženih članova regionalnih povjerenstava Ujedinjenih naroda: Američka Samoa, Američki Djevičanski Otoci, Angvila, Aruba, Bermudi, Britanski Djevičanski Otoci, Curaçao, Francuska Polinezija, Guadeloupe, Guam, Kajmanski Otoci, Martinique, Montserrat, Nova Kaledonija, Otoci Turks i Caicos, Puerto Rico, Sint Maarten, Zajednica Sjevernomarijanskih Otoka.

3. Otočne države na karipskom području, u Tihom, Atlantskom i Indijskom oceanu te u Južnokineskom moru imaju ključan položaj. Budući da su to uglavnom male države, kad je riječ o njihovu zemljopisnom području i broju stanovnika, svaki šok može imati nerazmjerne, a čak i egzistencijalne posljedice za njihova društva, gospodarstva i kulture, posebice za žene i djevojčice, kao i za druge osobe u ranjivu položaju kao što su autohtoni narodi i lokalne zajednice. S obzirom na to da su te zemlje otoci, često niski i udaljeni, posebno su izložene negativnim učincima ekstremnih vremenskih uvjeta te sporih i postupnih meteoroloških pojava povezanih s klimatskim promjenama, kao što su porast razine mora i prodiranje slane vode. Kad je riječ o njihovu gospodarstvu, regulaciji mikroklimе, kulturi i rekreativnim aktivnostima, male otočne države u razvoju u većoj su mjeri ovisne o oceanima nego druge zemlje. Stoga su iznimno osjetljive na učinke klimatskih promjena, nesigurnosti opskrbe hranom i prehrane, onečišćenja mora, gubitka morske bioraznolikosti, smanjenja slatkovodnih resursa, dezertifikacije, erozije obale, degradacije zemljišta te nezakonitih, neprijavljenih i nereguliranih ribolovnih aktivnosti.
4. Iako su male otočne države u razvoju na prvoj liniji, ta su pitanja izazov i odgovornost svih članica UN-a, koje su se u rujnu 2023. okupile na sastanku na vrhu o ciljevima održivog razvoja i potvrdile svoju „predanost učinkovitoj provedbi Programa održivog razvoja do 2030. i njegovih ciljeva održivog razvoja te poštovanju svih načela koji su u njemu sadržani”. EU je predan podupiranju rada u tom smjeru. Članice UN-a ujedno će posebne izazove s kojima se suočavaju male otočne države u razvoju razmotriti na sastanku na vrhu o porastu razine mora u rujnu 2024. i na sljedećoj konferenciji UN-a o oceanima u lipnju 2025.
5. EU prepoznaje ulogu koje male otočne države u razvoju imaju u usmjeravanju pozitivnih kretanja, posebno u području borbe protiv klimatskih promjena i zaštite okoliša. Male otočne države u razvoju predvodnice su u borbi protiv globalnih kriza u području okoliša, primjerice uspostavom „zaštićenih morskih područja” u svojim vodama, koja omogućuju obnovu staništa i zaštitu bioraznolikosti, te jamčenjem održivih plavih gospodarstava. Male otočne države u razvoju ujedno su utrle put uključivijem djelovanju u području klime te okvirima i kapacitetima politika.

6. Plan SAMOA (oblici ubrzanog djelovanja za male otočne države u razvoju) iz 2014. osigurao je jasan okvir za djelovanje zahvaljujući svojih 15 prioritetnih područja. EU sa zanimanjem očekuje suradnju s malim otočnim državama u provedbi prioriteta koji će se utvrditi u Antigvi i Barbudi. U razdoblju od sada do sljedeće konferencije (2034.) potrebno je ciljano i kontinuirano djelovanje.
7. EU pozdravlja predloženi višedimenzionalni indeks ranjivosti (MVI) i poziva na njegovo brzo odobrenje jer se male otočne države u razvoju suočavaju s razvojnim izazovima i slabostima koji se nedovoljno uzimaju u obzir u zajedničkim indeksima nacionalnog dohotka kao što su BDP i BND po stanovniku. Zahvaljujući tome što će se u okviru tog indeksa prikupljati opširniji i raščlanjeni podaci, MVI bi trebao omogućiti bolje razumijevanje koje će doprinijeti donošenju utemeljenih odluka. EU potiče sve razvojne institucije da primjenjuju taj novi alat kako bi u svoju analizu i djelovanje bolje uključile čimbenike ranjivosti. EU se nada suradnji sa svim svojim partnerima kako bi se zajamčilo prepoznavanje i zadovoljavanje specifičnih potreba zemalja u razvoju.
8. EU pozdravlja rezoluciju koju je Opća skupština UN-a usvojila 21. prosinca 2020. na temu „Četverogodišnje sveobuhvatno preispitivanje politike operativnih aktivnosti za razvoj sustava Ujedinjenih naroda” te je spreman sudjelovati u pregovorima o sljedećem preispitivanju kako bi se osiguralo da se u razvojnom sustavu UN-a nastavi povećavati potpora malim otočnim državama u razvoju.

9. EU i njegove države članice predani su tome da prije, tijekom i nakon 4. međunarodne konferencije o malim otočnim državama u razvoju (SIDS4) imaju konstruktivnu ulogu u pogledu svih prioriteta utvrđenih u nacrtu završnog dokumenta. U tu će svrhu nastaviti surađivati s partnerima koji su također predani radu u korist malih otočnih država u razvoju, a posebice s glavnom podtajnicom Ujedinjenih naroda i visokom predstavnicom za najmanje razvijene zemlje, neobalne zemlje u razvoju i male otočne države u razvoju te Odjelom UN-a za ekonomske i socijalne poslove. EU pozdravlja činjenicu da je Ured UN-a za koordinaciju razvojnih aktivnosti (DCO) u listopadu 2021. uspostavio ured stalnih koordinatora i tim UN-a za Mikroneziju koji je nadležan za Savezne Države Mikronezije, Kiribati, Nauru, Palau i Maršalove Otoke. EU pohvaljuje rad koji Upravljački odbor UN-a za partnerstva za male otočne države u razvoju provodi u cilju promicanja partnerstava. S obzirom na raznolikost malih otočnih država u razvoju, važnu ulogu ima i angažman na regionalnoj razini i s regionalnim organizacijama malih otočnih država u razvoju.

10. EU iznimno cijeni blisko partnerstvo s malim otočnim državama u razvoju u okviru pregovora UN-a o klimi. EU male otočne države u razvoju smatra ključnim partnerima u isticanju potrebe za neposrednim, hitnim i ubrzanim djelovanjem, kako je istaknuto u izvješćima IPCC-a, IPBES-a i IRP-a. EU pozdravlja odluku konferencije COP 28 o globalnom pregledu stanja. EU i njegove države članice blisko su surađivali s malim otočnim državama u razvoju kako bi se postigli rezultati konferencije COP 28, uključujući prestanak uporabe fosilnih goriva u energetske sustavima na pošten, uredan i pravedan način i ubrzavanje djelovanja u ovom ključnom desetljeću. EU i njegove države članice nastavit će jačati suradnju s partnerima na razvoju i provedbi ambicioznih nacionalno utvrđenih doprinosa kojima se učinkovito ispunjavaju obveze preuzete u okviru globalnog pregleda stanja, uključujući ciljeve smanjenja emisija u cijelom gospodarstvu usklađene s ograničavanjem globalnog zagrijavanja na 1,5 °C, kao i na provedbi poboljšanog programa rada iz Lime. EU pozdravlja odluku o operacionalizaciji novih mehanizama financiranja kao odgovor na gubitak i štetu, uključujući fond za pomoć zemljama u razvoju koje su posebno osjetljive na negativne učinke klimatskih promjena. EU i njegove države članice obećali su pružiti znatnu potporu tom fondu, kao i postojećim mehanizmima financiranja kao odgovor na gubitak i štetu kojima se podupiru zemlje koje su posebno osjetljive na negativne učinke klimatskih promjena. EU je predan bliskoj suradnji s partnerima kako bi se ubrzala zelena tranzicija i ostvarile koristi od nje te poduprla provedba globalnih obveza. EU snažno vjeruje u potencijal obnovljivih izvora energije, među ostalim obnovljivih morskih izvora energije, za gospodarstvo koje se temelji na oceanima i druga područja važna za održivi razvoj. EU poziva članice skupine G-20 da preuzmu vodeću ulogu u tom pogledu jer na njih otpada gotovo 80 % globalnih emisija i jer one imaju ključnu ulogu u suočavanju s izazovima u području okoliša.

11. EU putem zelenih partnerstava i pomoći za suradnju podupire male otočne države u razvoju u provedbi Globalnog okvira za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala. Naša su stajališta usklađena kad je riječ o zaštiti i obnovi oceana, među ostalim zahvaljujući brznoj ratifikaciji, stupanju na snagu i provedbi Sporazuma o bioraznolikosti izvan nacionalne jurisdikcije te pripremama za ambiciozne obveze na 3. konferenciji UN-a o oceanima u Nici u lipnju 2025. EU i njegove države članice prepoznaju važnost Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora (UNCLOS), koja pruža pravni okvir unutar kojeg se moraju provoditi sve aktivnosti na oceanima i morima. Sve su države članice EU-a supokrovitelji Rezolucije 77/276 Opće skupštine UN-a kojom se traži savjetodavno mišljenje Međunarodnog suda o obvezama država u pogledu klimatskih promjena. EU će ujedno blisko surađivati s malim otočnim državama u razvoju na čije izbore prihoda osobito utječe onečišćenje plastikom kako bi se do kraja 2024. zaključili pregovori o ambicioznom međunarodnom pravno obvezujućem instrumentu za okončanje tog problema. EU i njegove države članice ističu važnost postizanja neutralnosti degradacije zemljišta do 2030. i pozdravljaju konferenciju COP 16 uz Konvenciju UN-a o suzbijanju dezertifikacije (UNCDD) u Saudijskoj Arabiji kao povod za ubrzavanje nacionalnog i globalnog djelovanja u području obnove zemljišta, zdravlja tla, otpornosti na suše i zelene tranzicije.
12. Jednak pristup koristima od digitalizacije, digitalne transformacije društava, znanosti, tehnologije i inovacija, zajedno s ravnopravnim i kvalitetnim obrazovanjem, pruža velike mogućnosti za unapređenje uključivog društveno-gospodarskog razvoja, među ostalim putem širenja trgovine kako bi se prevladali negativni učinci udaljenosti; to može pomoći i u definiranju, provedbi i praćenju ambicioznih nacionalno utvrđenih doprinosa te poduprijeti prilagodbu klimatskim promjenama. EU i njegove države članice surađuju u okviru digitalnorazvojnog centra kako bi unaprijedili dijalog s partnerskim regijama, uključujući karipsku i pacifičku regiju, u cilju poticanja održive digitalne transformacije usmjerene na čovjeka.

13. EU i njegove države članice podupiru tekuće napore za reformu međunarodne financijske strukture i multilateralnih razvojnih banaka na temelju plana iz Pariškog pakta za ljude i planet i programa iz Bridgetowna 2.0. Sa zanimanjem očekujemo rasprave o reformi, među ostalim u kontekstu sastanka na vrhu o budućnosti i 4. međunarodne konferencije o financiranju razvoja, koja će se održati 2025. u Španjolskoj.
14. Cilj mora biti da se u okviru globalnih nastojanja mobiliziraju potrebna sredstva iz svih izvora za potpunu i ubranu provedbu Programa održivog razvoja do 2030. i Pariškog sporazuma, uključujući povećanje likvidnosti i optimalno iskorištavanje ograničenog povlaštenog financiranja. Rješavanje globalnih izazova i nejednakosti na bolji način te zaštita globalnih javnih dobara u zajedničkom su interesu kako bi se osiguralo da nijedna zemlja ne mora birati između borbe protiv siromaštva i borbe za planet. U tom pogledu EU i njegove države članice podupiru razvoj inovativnih financijskih instrumenata kao što su klauzule o dugovanju u vezi s otpornošću na klimatske promjene za najranjivije zemlje.
15. EU je dugogodišnji partner malih otočnih država u razvoju i podupire ih u postizanju ciljeva održivog razvoja. EU i njegove države članice zajedno su kao Tim Europa najveći donator za male otočne države u razvoju te su 2022. pružili više od 1,2 milijarde EUR financijskih sredstava u obliku bilateralne službene razvojne pomoći i doprinosa isplaćenih u okviru multilateralnih organizacija. Pod okriljem strategije Global Gateway EU i njegove države članice surađuju u okviru pristupa Tima Europa s malim otočnim državama u razvoju putem ulaganja u digitalizaciju, okoliš, klimu i energetiku, promet, zdravstvo, obrazovanje i istraživanje. EU financira odabrane strateške vodeće inicijative koje donose koristi za male otočne države u razvoju, kao što su inicijativa za zelene obveznice na globalnoj razini i zeleno-plavi savez za Pacifik, te nastojanja da se otkloni prijetnja koju predstavlja širenje morskih algi roda *Sargassum* na karipskom području. Prema podacima iz prosinca 2022. Europska investicijska banka pružila je 3,47 milijardi EUR malim otočnim državama u razvoju u obliku kreditnih linija namijenjenih lokalnim kreditnim institucijama u cilju potpore MSP-ovima, financiranja infrastrukturnih ulaganja te ulaganja u energetiku, usluge, zdravstvo, obrazovanje, poljoprivredu i ribarstvo. EU financira i program potpore afričkim, karipskim i pacifičkim malim otočnim državama u razvoju i obalnim zemljama u vrijednosti od 35 milijardi EUR, uključujući program Biospace na karipskom području, program BioScape na Pacifiku, i potporu Partnerskom fondu za kritične ekosustave u zapadnom Indijskom oceanu.

16. EU u okviru svojeg humanitarnog programa pripravnosti na katastrofe već tri desetljeća podupire jačanje kapaciteta nacionalnih tijela i lokalnih zajednica za predviđanje posljedica prirodnih katastrofa kojima su male otočne države u razvoju posebno izložene te za odgovor na te posljedice i oporavak od njih. Suradnja u tom području pojačat će se sklapanjem memoranduma o razumijevanju o upravljanju rizicima od katastrofa između EU-a i Latinske Amerike i karipskih zemalja (LAC), koji će se potpisati 2024., i pokretanjem niza dijaloga između EU-a i LAC-a o pripravnosti na katastrofe. EU podsjeća da je važno poduprijeti poziv glavnog tajnika UN-a u korist inicijative „Rana upozorenja za sve”, a posebice otkloniti velike nedostatke u podacima pri praćenju vremenskih i klimatskih uvjeta koje provode male otočne države u razvoju te zajamčiti primjerenost upozorenja lokalnim potrebama i njihovo širenje među lokalnim stanovništvom.
17. Osim toga, EU u okviru strategije Global Gateway nastoji privući i potaknuti ulaganja privatnog sektora u male otočne države u razvoju. Iskorištavanje ulagačkog kapaciteta privatnog sektora strateški je prioritet koji se nastoji postići poboljšanjem poslovnog okružja i ulagačke klime, uklanjanjem tehničkih prepreka trgovini, osiguravanjem jednakih uvjeta i upotrebom financijskih alata za privlačenje sredstava. Zahvaljujući tom okviru djelovanja Europski fond za održivi razvoj plus (EFOR+) pruža jamstva ulagačima iz privatnog sektora putem institucija za financiranje razvoja.

18. Novi sporazum o partnerstvu između EU-a i njegovih država članica i članica Organizacije afričkih, karipskih i pacifičkih država (OAKPD) potpisan je u studenome 2023. Taj je sporazum osobito važan za male otočne države u razvoju jer su one gotovo sve članice OAKPD-a. U njemu se utvrđuje visoka razina ambicije za suradnju EU-a i OAKPD-a u pogledu ključnih zajedničkih načela kao što su ljudska prava, demokracija, mir i sigurnost, ljudski i društveni razvoj, klimatske promjene i okoliš te migracije i mobilnost. Sporazum iz partnerstvu okvir je kojim se malim otočnim državama u razvoju omogućuje da utječu na svjetske inicijative i da ih potiču te da u duhu partnerstva stvaraju konsenzus zajedno s EU-om i na svjetskoj razini o pitanjima koja su za te države najvažnija i da ostvaruju najveće moguće koristi od tog konsenzusa. Trima novim regionalnim protokolima, koji su dio Sporazuma o partnerstvu, olakšat će se razmjene i suradnja prilagođene potrebama i dinamici svake regije. Taj novi pristup omogućuje pojačanu suradnju u svim regijama u vezi s ključnim pitanjima za male otočne države u razvoju, kao što su klimatske promjene, zaštita okoliša i upravljanje oceanima. Sporazumi o gospodarskom partnerstvu koje je EU potpisao s partnerima pozitivno su utjecali na gospodarstva dotičnih zemalja. Od 33 države OAKPD-a koje su sklopile sporazum o gospodarskom partnerstvu s EU-om 21 država u skupini je malih otočnih država u razvoju. EU pozdravlja činjenicu da će Niue, Tonga i Tuvalu uskoro dovršiti proces pristupanja sporazumu o gospodarskom partnerstvu između EU-a i pacifičkih zemalja. EU iščekuje razvoj sveobuhvatnog i uzajamno korisnog odnosa s malim otočnim državama u razvoju koji nadilazi okvire postojeće suradnje. EU će raditi na promicanju suradnje malih otočnih država u razvoju s drugim otocima, osobito najudaljenijim regijama i prekomorskim zemljama i područjima EU-a, s kojima dijele neka zajednička obilježja.
19. EU će u budućnosti svoje partnerstvo s malim otočnim državama u razvoju graditi putem suradnje i dijaloga, među ostalim u području globalnih izazova, tehničke pomoći i potpore razvoju kapaciteta, nadovezujući se na dogovore sa sastanka na vrhu o ciljevima održivog razvoja iz 2023. i s 4. međunarodne konferencije o malim otočnim državama u razvoju (SIDS4) kako bi se osigurao uspješan sastanak na vrhu o budućnosti u rujnu 2024. i ostvarili rezultati na 4. konferenciji o financiranju razvoja.

20. EU sa zanimanjem očekuje 4. konferenciju o malim otočnim državama u razvoju i sljedeći program djelovanja za male otočne države u razvoju uz smisleno sudjelovanje svih relevantnih dionika, uključujući civilno društvo, privatni sektor, akademsku zajednicu i mlade. Spremni smo doprinijeti provedbi tog programa djelovanja suradnjom u prioritetnim područjima kao što su klimatske promjene, energija i okoliš, plavo i zeleno gospodarstvo, uključivanje malih otočnih država u razvoju na globalna tržišta, službena razvojna pomoć, lakši pristup financiranju i ulaganjima u području klime, razvoja i prilagodbe.
